

die tot de bevrijding van Indië moest leiden en zat op Ceylon ver verwijderd niet alleen van Londen en Washington, waar besluiten werden genomen waar hij geen weet van had en die hij, als ze uit de offensieven bleken, ook niet kon waarderen¹, maar ook ver verwijderd van Australië, waar de bevrijding van het grootste deel van Indië moest worden voorbereid. Diende hij daar niet bij te zijn? Zelf vond hij van wel. In Londen drong hij er dan ook eind '42 met klem op aan dat hij verlof zou krijgen, zijn hoofdkwartier naar Australië te verplaatsen – dat werd eerst goedgevonden maar enkele maanden later, toen hij in Australië op bezoek was, werd dat verlof, hoewel MacArthur gewent had dat Helfrich daar zou blijven, door Furstner geannuleerd (naar wij vermoeden: op aandrang van de Britse *Admiralty*) en bij die annulering legde Helfrich zich neer. Hij bleef dus op Ceylon zitten.

De gehele atmosfeer daar werd door van Mook ongunstiger geacht dan die in Australië. 'Er is hier', schreef deze laatste, na een verblijf van enkele weken op Ceylon, in mei '44 aan van der Plas,

'iets ongezonds in het geheel, niet alleen in de algemene vuilheid en de haast even algemene afkeer die de bevolking in een sombere onwilligheid tegenover de blanke toont, maar ook in de corruptie en de traagheid waarmee de dingen tot stand komen . . . Ik had hier geen kantoor en soms maar bij de gratie gods een hotelkamer.'

Van Colombo uit had van Mook in Kandy, in de bergen van Ceylon, Mountbattens hoofdkwartier bezocht waar de toegevoegde Nederlands-Indische autoriteiten (toegevoegd om de uitoefening van het militair gezag op Sumatra voor te bereiden) in barakken waren ondergebracht die zeven kilometer van het hoofdkwartier verwijderd waren.

'Vervoer is primitief: enige malen per dag een *truck* . . . In het hoofdkwartier is geen drinkbaar water. Kantooruitrusting allereenvoudigst: van die kasten, tafels en stoelen die je op Kebajoran² voor een paar gulden kon kopen; een oude veldtelefoon; bij de gratie gods een schrijfmachine; een soort slecht boterhammenpapier om op te schrijven; doorns (!) in plaats van *paperclips*. Als afgang een alleronzindelijkst emmertjessysteem.'³

¹ Helfrich meende namelijk dat eerst Nederlands-Indië moest worden bevrijd en zag het Amerikaanse offensief in de richting van de Philippijnen als riskant – hij beseftte niet hoe zwak de Britten en hoe sterk de Amerikanen waren. ² De rommelmarkt in Batavia. ³ Brief, 21 mei 1944, van van Mook aan van der Plas (ARA, Coll.-van der Plas, B 6).